

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 28.6.2006
COM(2006) 333 galīgā redakcija

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS PADOMEI UN EIROPAS PARLAMENTAM

Ziņojums par Hāgas programmas īstenošanu 2005. gadā

{SEC(2006) 813}

{SEC(2006) 814}

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS PADOMEI UN EIROPAS PARLAMENTAM

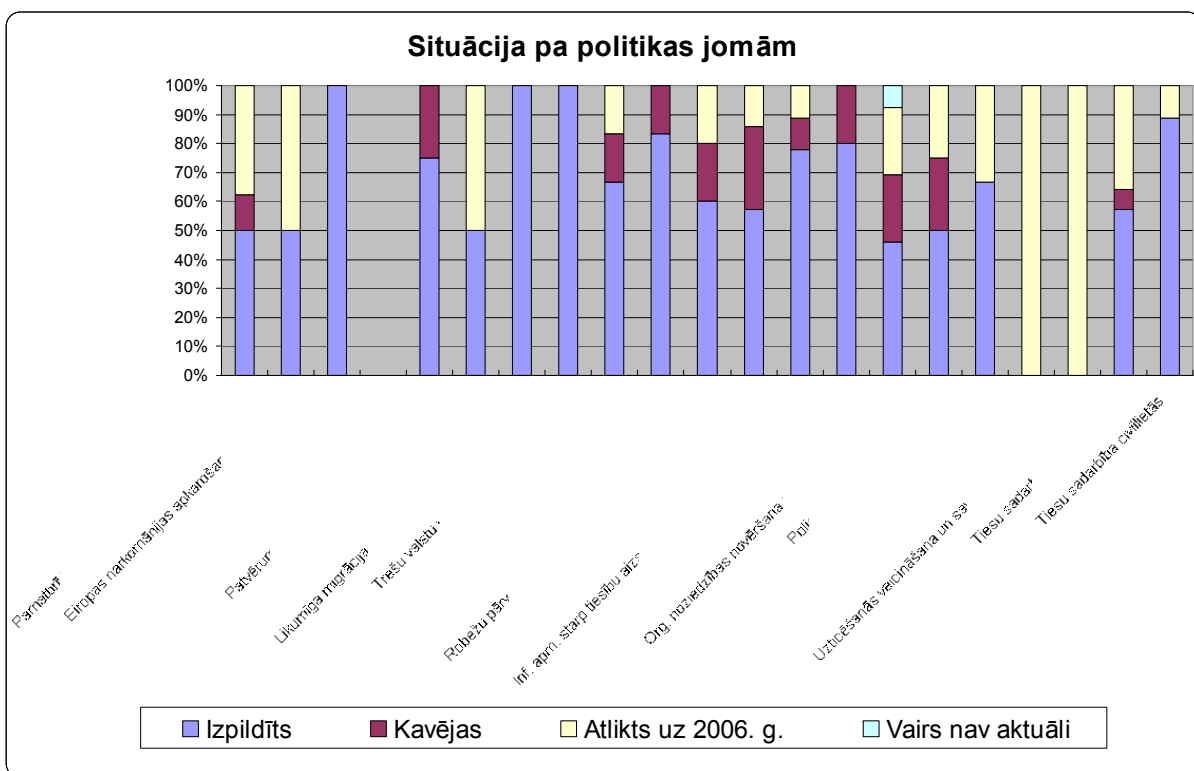
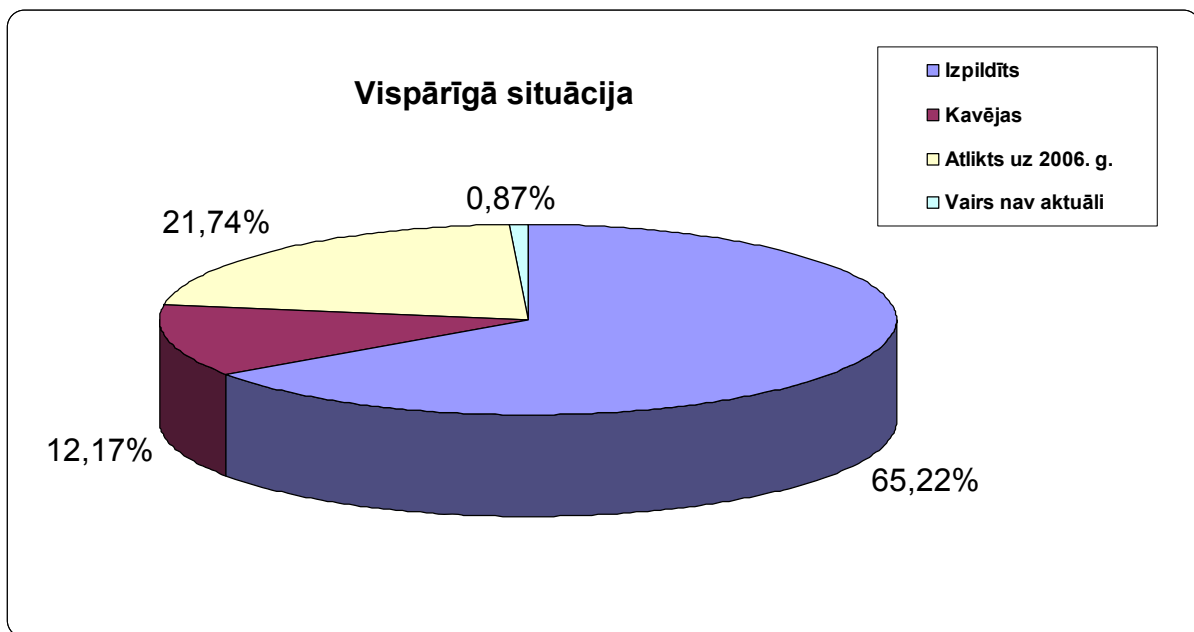
Ziņojums par Hāgas programmas īstenošanu 2005. gadā

1. Šis ziņojums sagatavots, atsaucoties uz Padomes aicinājumu Komisijai iesniegt ikgadēju ziņojumu par Hāgas programmas un rīcības plāna īstenošanu (progresā ziņojumu)¹, un šis 2005. gada ziņojums ir pirmais pēc kārtas. Izraudzītā metodoloģija tiks izmantota ikgadējo ziņojumu sagatavošanai nākamajos četrus gadus.
2. Tāpat kā Tamperes programmas progresā ziņojumu gadījumā, pirmām kārtām nepieciešams nodrošināt uzraudzību, lai pārliecinātos, vai Hāgas programmā paredzētie pasākumi, ieskaitot Hāgas rīcības plānu papildinošos pasākumus – rīcības plānu cīņai pret narkotikām, stratēģiju par brīvības, drošības un tiesiskuma telpas ārējo dimensiju un rīcības plānu terorisma apkarošanai, pieņemti saskaņā ar noteikto grafiku. Līdz ar to šajā paziņojumā ir aplūkoti visi pasākumi, kas bija paredzēti 2005. gadā. Pasākumi, kas plānoti 2006. gadā un turpmākajos gados, tiks aplūkoti attiecīgajos nākamajos ziņojumos (1. daļa un 1. pielikums).
3. Papildus pasākumu pieņemšanas procesa uzraudzības apkopojumam ziņojumā ietverts arī apskats par brīvības, drošības un tiesiskuma (BDT) politikas jomā pieņemto pasākumu īstenošanu dalībvalstīs, un tas ir pirmais šāda veida apskats šajā politikas jomā (2. daļa un 2. pielikums).

1. APKOPOJUMS PAR 2005. GADĀ PLĀNOTO HĀGAS PROGRAMMĀ PAREDZĒTO PASĀKUMU PIENĒMŠANU

4. Ziņojuma 1. pielikuma tabulā sniegts pārskats par katru no 2005. gadā paredzētajiem un regulāri vai pastāvīgi veicamajiem pasākumiem, kas iekļauti Hāgas rīcības plānā. Kā redzams zemāk iekļautajos grafikos, no tā izriet, ka kopumā situāciju var vērtēt pozitīvi, kaut gan panākumi dažādās jomās bijuši dažādi.

¹ Hāgas programma brīvības, drošības un tiesiskuma stiprināšanai Eiropas Savienībā (OV C 53, 3.3.2005., 1. lpp.) un Padomes un Komisijas rīcības plāns par to, kā īstenot Hāgas programmu brīvības, drošības un tiesiskuma stiprināšanai Eiropas Savienībā (OV C 198, 12.8.2005., 1. lpp.).

1.1. Vispārējās nostādnes

1.1.1. Pamattiesību ievērošana un aktīva aizsardzība

- Īstenošanas līmenis šajā jomā kopumā ir apmierinošs. Ir īstenota lielākā daļa 2005. gadā plānoto pasākumu, vai arī tie tiks pabeigti 2006. gadā, izņemot priekšlikumu par Eiropas Savienības pievienoanos Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijai, kas atkarīga no Konstitūcijas stāšanās spēkā.

Priekšlikumus, kas saistīti ar vispārējo vienošanos par finanšu plānu (2007-2013) , Komisija pieņēma kā plānots², un to tālākā virzība ir atkarīga no šīs vispārējās vienošanās iznākuma.

6. Komisijas priekšlikums paplašināt Eiropas Rasisma un ksenofobijas uzraudzības centra pilnvaras un izveidot Eiropas Savienības **Pamattiesību aģentūru** ir ievērojams panākums, kas bija arī viena no Hāgas programmas prioritātēm.
7. **Paziņojuma par bērnu tiesību aizsardzību** pieņemšana ir atlikta uz 2006. gada jūliju, jo ir nepieciešams intensīvs sagatavošanas darbs, lai nodrošinātu, ka pienācīgi ņemtas vērā visas dažādās intereses.
8. Komisijas iesniegtais pamatlēmuma priekšlikums par **personas datu aizsardzību** attiecībā uz policijas un tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās pilnveidos esošo tiesisko regulējumu. Tas ir nepieciešams papildu pasākums priekšlikumiem, kuru mērķis ir īstenot pieejamības principu un uzlabot pārrobežu informācijas apmaiņu starp dalībvalstu tiesībaizsardzības dienestiem.

1.1.2. Eiropas stratēģija narkotiku apkarošanai

9. Kā to paredz Hāgas rīcības plāns, Eiropas Savienība 2004. gada decembrī pieņēma **narkotiku apkarošanas stratēģiju (2005–2012)** un 2005. gada jūnijā – **Eiropas Savienības rīcības plānu cīņai pret narkotikām (2005–2008)**, kurā attiecībā uz visām iesaistītajām pusēm noteiktas konkrētas prioritātes, detalizēts īstenošanas grafiks, kā arī novērtējuma instrumenti un konkrēti rādītāji par katru no 80 ierosinātajām darbībām. Plānā Komisijai noteikti uzraudzības un novērtējuma pienākumi sadarbībā ar Eiropas Narkotiku un narkomānijas uzraudzības centru un Eiropolu. Pirmais ikgadējais ziņojums par rīcības plāna īstenošanu tiks iesniegts 2006. gada rudenī.

1.1.3. Ārējie sakari

10. Saskaņā ar rīcības plāna grafikā paredzēto Eiropas Savienība 2005. gada decembrī pieņēma **stratēģiju par brīvības, drošības un tiesiskuma telpas ārējo dimensiju**, kuras mērķis galvenokārt ir veicināt tiesiskumu, stabilitāti un drošību ārpus Eiropas Savienības robežām.

1.2. Brīvības stiprināšana

1.2.1. Eiropas Savienības pilsonība

11. Šajā jomā Hāgas programmas prioritāte ir īstenot Direktīvu 2004/38/EK par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, par kuru novērtējums tiks veikts vēlāk, jo tās pārņemšanas termiņš tikai nupat ir beidzies.

² Priekšlikumi par īpašām programmām par „pilsonību un pamattiesībām” un „cīņu pret vardarbību (*Daphne*), narkotiku lietošanas novēršanu un sabiedrības informēšanu”.

12. **Ziņojumi par to, kā tiek piemērotas direktīvas** par pensionāru, studentu un to darbinieku un pašnodarbināto personu, kas pārtraukušas profesionālo darbību, uzturēšanās tiesībām, ir sagatavošanas noslēguma posmā.

1.2.2. *Patvēruma, imigrācijas un robežu politika*

13. Nolūkā uzlabot dalībvalstu politikas koordināciju un veicināt sadarbību un regulāru informācijas apmaiņu starp dalībvalstīm un ar Komisiju, Komisija ir iesniegusi **priekšlikumu par savstarpējas informēšanas procedūras izveidi attiecībā uz dalībvalstu pasākumiem** patvēruma un imigrācijas jomā.

14. Ievērojami panākumi bijuši informācijas vākšanas jomā, kas ir būtiska, lai uzlabotu migrācijas procesu analīzi. Komisija 2005. gada 28. novembrī pieņēma **zaļo grāmatu par Eiropas migrācijas tīkla nākotni** nolūkā apkopot ieinteresēto pušu viedokļus. Vienlaikus tā iesniedza **regulas priekšlikumu par Kopienas statistiku** attiecībā uz migrāciju un starptautisko aizsardzību, kas pašlaik tiek apspriests.

1.2.3. *Kopējā Eiropas patvēruma sistēma*

15. Šajā jomā sekmes bijušas dažādas.
16. Pēc vairāk nekā četru gadu ilgām apspriedēm 2005. gada 1. decembrī pieņemot **direktīvu par minimāliem standartiem attiecībā uz dalībvalstu procedūrām, ar kurām piešķir un atņem bēgļa statusu**, noslēdzās patvēruma politikas izstrādes pirmais posms. Turpmāk uz šādu pasākumu pieņemšanu principā vairs neattieksies vienprātības noteikums, bet gan EKL 251. pantā paredzētā procedūra³.
17. Komisija ir sākusi veikt pasākumus, ņemot vērā pirmā posma tiesību aktu novērtējumu, taču priekšlikuma iesniegšanu par ilgtermiņa rezidentu statusu starptautiskas aizsardzības saņēmējiem Kopējās Eiropas patvēruma sistēmas otrā posma ietvaros tai nācās atlikt uz 2006. gadu. Tāpat 2006. gada sākumā tika iesniegts Komisijas paziņojums par dalībvalstu sadarbībai nepieciešamo struktūru izveidi.
18. **Eiropas Bēgļu fondu (EBF I)** nevarēja izvērtēt 2005. gadā, kā bija paredzēts, tādēļ novērtējums bija jāpārceļ uz 2006. gadu.

1.2.4. *Likumīgā imigrācija, tostarp uzņemšanas procedūras*

19. 2005. gada grafiks tika izpildīts pilnībā.
20. Balstoties uz **zaļās grāmatas par ekonomisko migrāciju** sabiedriskās apspriešanas rezultātiem, Komisija 2005. gada decembrī iesniedza **rīcības plānu par likumīgo migrāciju**, kurā iekļauta virkne darbību un likumdošanas pasākumu, kas jāīsteno laikā no 2006. līdz 2009. gadam un kas attiecas uz uzņemšanas un uzturēšanās

³ Saskaņā ar 67. panta 5. punkta pirmo ievilkumu, kas paredz pārēju uz šo procedūru pēc pirmā posma noslēguma. Turklāt, raugoties vispārīgi, saskaņā ar Padomes 2004. gada 22. decembrī pieņemto lēmumu par 251. pantā noteiktās procedūras piemērošanu atsevišķās jomās, uz kurām attiecas Līguma trešās daļas IV sadaļa, atbilstīgi Hāgas programmā formulētajai prasībai, ir atļauts pāriet uz vispārēju 251. pantā paredzētās pieņemšanas procedūras piemērošanu patvēruma, imigrācijas un robežu politikai, izņemot likumīgās imigrācijas jomā.

nosacījumiem, informācijas izplatīšanu un apmaiņu, integrācijas pasākumiem un pasākumiem, kas īstenojami sadarbībā ar izcelsmes valstīm.

1.2.5. Trešo valstu piederīgo integrācija

21. Līdz ar paziņojuma „Kopīgā integrācijas programma. **Ietvars trešo valstu pilsoņu integrācijai Eiropas Savienībā**” pieņemšanu 2005. gada 1. septembrī tika noteikti pamatprincipi, uz kuriem jābalstās saskaņotai Eiropas sistēmai integrācijas jomā⁴. Šis ietvars, ko Tieslietu un iekšlietu padome apstiprināja 2005. gada decembrī, kalpos par pamatu turpmākām ES iniciatīvām.

1.2.6. Cīņa pret nelegālo imigrāciju

22. Attiecībā uz partnerību ar trešām valstīm Komisijas 2005. gada septembrī pieņemtais lēmums par paraugu ziņojumiem par sadarbības koordinatoru tīkla darbībām un par situāciju uzņemošajā valstī saistībā ar nelegālo imigrāciju dos lietderīgu ieguldījumu attiecīgo trešo valstu imigrācijas sadarbības tīklu pārvaldībā.
23. **Ikgadējais ziņojums par kopīgo politiku nelegālās migrācijas jautājumos**, ko bija paredzēts iesniegt 2005. gadā, tiks iesniegts 2006. gada vasarā kā pielikums pie Komisijas paziņojuma par turpmākajām prioritātēm šajā jomā.
24. Drošais tīmekļa informācijas tīkls dalībvalstu migrācijas dienestu vajadzībām (**ICONET**) ir lietderīgs pārvaldības instruments, un Komisija dalībvalstu kontaktpunktiem organizēs apmācības un informēšanas pasākumus, lai nodrošinātu tīkla pilnvērtīgu darbību.
25. Ir īstenoti visi pasākumi, kas bija paredzēti, lai ieviestu efektīvu izraidīšanas un repatriācijas politiku, kas balstās uz kopējiem standartiem, ciešāku sadarbību un savstarpēju tehnisko palīdzību. Komisija iesniedza **tiesību akta projektu par atgriešanās procedūrām**. Ir uzsākti **sagatavošanas pasākumi nolūkā nodrošināt finansiālo atbalstu** atgriešanās pārvaldībai.
26. Visbeidzot, ir stājušies spēkā **atpakaļuzņemšanas** nolīgumi ar Makao, Honkongu un Šrilanku, 2005. gada oktobrī noslēdzās sarunas ar Krieviju un 2005. gada novembrī sarunas ar Albāniju no ES puses. Sarunas ar Ukrainu, Turciju, Maroku un Pakistānu turpinās.

1.2.7. Patvēruma un imigrācijas ārējā dimensija

27. Šajā jautājumā 2005. gadā bija ievērojami panākumi.
28. Attiecībā uz **sadarbību ar trešām valstīm imigrācijas un patvēruma pārvaldības jomā** Eiropas Savienība vienojās par praktiskajiem secinājumiem migrācijas pārvaldības jautājumos ar trešām valstīm, kā arī par ārējiem sakariem. Balstoties uz Komisijas priekšlikumiem, 2005. gada decembra Eiropadomes sanāksmē tika pieņemta tālejoša programma, lai pastiprinātu dalībvalstu sadarbību ar Āfrikas un Vidusjūras reģiona valstīm. Komisija tika aicināta koordinēt šo prioritāro pasākumu

⁴ Tajos ietilpst pamattiesību ievērošanas veicināšana, diskriminācijas novēršana un iespēju vienlīdzības nodrošināšana, kam noteikts stabils pamats ES tiesību aktos.

īstenošanu sadarbībā ar dalībvalstīm un starptautiskajām organizācijām. Tai par šo jautājumu būs jāsniedz informācija 2006. gada nogales Eiropadomes sanāksmē.

29. Komisija ierosināja pamatstruktūru ES **reģionālo aizsardzības programmu** izstrādei, ko dalībvalstis uzņēma atzinīgi. Savukārt pirmo izmēģinājuma programmu sākšanu Tanzānijā un jaunajās neatkarīgajās valstīs nācās atlikt uz 2006. gadu, ņemot vērā *AENEAS* programmas konkursu izsludināšanas termiņus.

1.2.8. *Robežu pārvaldība, biometrija, informācijas sistēmas un vīzu politika*

30. Arī šajā jomā sekmes bijušas ievērojamas.
31. Attiecībā uz personu kontroles atcelšanu uz iekšējām robežām un, gatavojoties 2006. gadā paredzētajam ar Šengeneas informācijas sistēmu (SIS II) nesaistītā tiesību aktu kopuma īstenošanas izvērtējumam jaunajās dalībvalstīs, Komisija saskaņā ar plānoto grafiku iesniedza **priekšlikumu par SIS II juridiskajiem instrumentiem**.
32. Attiecībā uz ārējo robežu pārvaldību 2005. gada 1. maijā tika izveidota ārējo robežu aģentūra (*FRONTEX*), un jauni priekšlikumi, ņemot vērā tās darbības izvērtējumu, nav gaidāmi agrāk kā 2007. gadā. Tomēr Komisija jau ir apstiprinājusi savu nodomu iesniegt **priekšlikumu izveidot dalībvalstu ekspertu grupas**, kuras būtu spējīgas ātri sniegt tehnisku un darbības atbalstu dalībvalstīm, kuras to pieprasa.
33. Kopš 2004. gada 22. decembra **Apvienotajā Karalistē ir daļēji piemērojams Šengenas *acquis* (SIS)**. Padomes lēmums par SIS daļēju ieviešanu Apvienotajā Karalistē tiks pieņemts, kad šajā dalībvalstī būs pabeigti nepieciešamie tehniskie pielāgojumi.
34. Komisijas 2005. gada 24. novembrī pieņemtais lēmums par SIS II, vīzu informācijas sistēmas (VIS) un EURODAC sadarbību ir ievērojams solis ceļā uz saskaņotu pieeju un saskaņotu risinājumu pieņemšanu ES līmenī attiecībā uz **biometriskajiem identifikatoriem un datiem**. Līdztekus decembrī tika pieņemti secinājumi, gatavojoties ieviest obligātos standartus, kas piemērojami valstu personas apliecībām. Savukārt priekšlikumu par grozījumiem kopīgajās konsulārajās instrukcijās par biometrisko datu iegūšanas standartiem un procedūrām varēs iesniegt tikai 2006. gadā, jo joprojām norisinās diskusijas par vajadzīgajiem priekšnoteikumiem.

1.2.9. *Vīzu politika, ieskaitot vīzu informācijas sistēmas (VIS) izveidi*

35. Vairāku Hāgas programmas prioritāro pasākumu pieņemšana pārcelta uz 2006. gadu.
36. Tas attiecas uz Komisijas priekšlikumu par vīzu politikas uzlabošanai un kopējo vīzu pieprasījuma centru izveidei nepieciešamajiem grozījumiem un priekšlikumu par grozījumiem kopīgajās konsulārajās instrukcijās par maksu par vīzas saņemšanu.
37. Tomēr sekmes vērojamas **tranzīta** jomā, pateicoties Komisijas iesniegtajam priekšlikumam, kā arī **vietējās pierobežas satiksmes režīma** jomā, par ko 2006. gada februārī tika panākta politiska vienošanās pirmajā lasījumā.

1.3. Drošības stiprināšana

1.3.1. *Terorisms: informācijas apmaiņa starp tiesībsargājošām un tiesu iestādēm, vienlaikus panākot pareizo līdzsvaru starp drošību un privātās dzīves aizsardzību*

38. **Direktīvas par tādu datu saglabāšanu**, kurus iegūst vai apstrādā saistībā ar publiski pieejamu elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniegšanu vai publiski pieejamu komunikāciju tīklu nodrošināšanu, un par grozījumiem Direktīvā 2002/58/EK, pieņemšana 2006. gada 21. februārī pēc Parlamenta un Padomes vienošanās pirmajā lasījumā, tikai piecus mēnešus pēc Komisijas priekšlikuma iesniegšanas, bija ievērojams starpiestāžu darbības panākums, kas simbolizē Eiropas Savienības politisko gribu.

39. Tāpat tika izpildīti galvenie 2005. gadā paredzētie pasākumi, lai **īstenotu pieejamības principu**. Komisija iesniedza priekšlikumu par informācijas pieejamības principu tiesībaizsardzības mērķiem un vienlaikus iesniedza jau minēto⁵ paralēlo priekšlikumu par atbilstošu garantiju un efektīvu tiesiskās aizsardzības līdzekļu noteikšanu personas datu nodošanai policijas un tiesu iestāžu sadarbības kontekstā krimināllietās. Sakarā ar *vispārīgo* priekšlikumu par pieejamības principu *konkrēto* priekšlikumu par DNS nācās atlikt uz 2006. gadu. Balstoties uz Zviedrijas iniciatīvu, 2005. gada decembrī tika panākta vienošanās par informācijas un izlūkošanas datu apmaiņas vienkāršošanu starp dalībvalstu tiesībaizsardzības dienestiem. Komisija iesniedza priekšlikumu, ar ko tiesībaizsardzības dienestiem tiktu dota piekļuve VIS.

40. Attiecībā uz **apmaiņu ar aviopasažieru datiem (PNR)** Komisija 2006. gada 16. jūnijā pieņēma divus priekšlikumus, lai izveidotu juridiski pieņemamu regulējumu PNR datu nodošanai ASV. Šie priekšlikumi ir pirmie Eiropas pasākumi nolūkā noteikt pareizo tiesisko pamatu nolīgumam ar ASV, kuru Tiesa anulēja 2006. gada 30. maijā.

41. Eiropas Savienības mobilizēja spēkus, lai saskaņā ar pieņemto grafiku **turpinātu izstrādāt vispārēju pieeju cīņā pret terorismu**. Šajā nolūkā Komisija pieņēma lēmumu finansēt izmēģinājuma projektu „cīņa pret terorismu”, kurš cita starpā paredz izveidot informācijas un krīzes centru Tieslietu, brīvības un drošības ĢD. Komisija arī iesniedza priekšlikumus nolūkā uzlabot sprāgstvielu uzglabāšanas un pārvadāšanas drošību un nodrošināt rūpniecisko un ķīmisko prekursoru izsekojamību. Visbeidzot, 2005. gada decembrī tika definēta stratēģija par radikalizēšanos un vervēšanu.

42. Tajā pašā laikā, tā kā neviena dalībvalsts noteiktajā termiņā nebija pienācīgi un pilnībā pārņēmusi pamatlēmumu par terorismu, nebija iespējams sākt tā pārskatīšanu un pielāgošanu ar otro ziņojumu par šā pamatlēmuma īstenošanu.

1.3.2. *Organizētās noziedzības novēršana un cīņa pret organizēto noziedzību*

43. Lai gan Komisijas paziņojums par **stratēģijas izstrādi organizētās noziedzības problēmu risināšanai** tika pieņemts saskaņā ar plānoto grafiku un ir nozīmīgs

⁵ 8. punkts.

pasākums, jākonstatē, ka daudzus plānotos pasākumus nolūkā uzlabot zināšanas par organizēto noziedzību un smagiem noziegumiem un nostiprināt informācijas vākšanu un analīzi nācās pārcelt uz 2006. gadu.

44. Tiesību akta **cīņai pret viltošanu** pieņemšana Padomē ir aizkavējusies.
45. Savukārt plāns kopējo standartu, prakses un mehānismu izstrādei nolūkā novērst **cilvēku tirdzniecību** tika sagatavots saskaņā ar plānoto grafiku.

1.3.3. *Policijas un muitas sadarbība*

46. Ar regulārām Tieslietu un iekšlietu padomes diskusijām turpinājās centieni **Eiropalam** sniegt atbilstošus līdzekļus, lai tas varētu ieņemt centrālo lomu cīņā pret smagiem (organizētajiem) noziegumiem. Šie centieni kopā ar Eiropas Policijas koledžas (**CEPOL**) izveides lēmuma grozījumiem, diskusiju uzsākšanu par Drošības komitejas (**COSI**) lomas noteikšanu un par nepieciešamo koordināciju starp dažādajām aģentūrām (un dienestiem), kas darbojas iekšējās drošības jomā, liecina par vēlmi dot jaunu impulsu policijas sadarbības praktiskajai dimensijai.

1.3.4. *Krīžu pārvarēšana Eiropas Savienībā*

47. Komisija 2005. gada 17. novembrī iesniedza zaļo grāmatu par **svaigāko infrastruktūras objektu aizsardzību**. Tiesību akta priekšlikums par **svaigāko infrastruktūras objektu brīdinājuma informācijas tīkla (CIWIN)** izveidi tiks iesniegts 2006. gadā, lai būtu iespējams ņemt vērā atsauksmes par zaļo grāmatu.

1.3.5. *Vispārējā noziedzības novēršana*

48. Ņemot vērā 2005. gadā notikušās iekšējās sarunas par Eiropas Noziedzības novēršanas tīkla (**REPC**) attīstīšanu, 2006. gadā tiks iesniegta iniciatīva par tā stiprināšanu un profesionalizēšanu.

1.4. **Tiesiskuma stiprināšana**

1.4.1. *Uzticēšanās veicināšana un savstarpēja uzticēšanās*

49. Ņemot vērā 2005. gada rudenī notikušās diskusijas ar dažādām ieinteresētajām pusēm, Komisija 2006. gadā iesniegs **paziņojumu par tiesisko apmācību ES**. Tiesnešu apmaiņas programma 2006. gadā turpināsies sagatavošanās darbības ietvaros, līdz tā tiks iekļauta pamatprogrammas „Pamattiesības un tiesiskums” sadaļā „Krimināltiesības”.

1.4.2. *Tiesiskā sadarbība krimināllietās*

50. Attiecībā uz **savstarpējās atzīšanas principa piemērošanu** Komisijai 2005. gadā uzdoto pasākumu grafiks tika ievērots. Tas sakāms par paziņojumu par savstarpējo atzīšanu, ar ko atjaunina vispārīgos noteikumus šajā jomā, tiesību aktu priekšlikumiem par dalībvalstu notiesājošo spriedumu ņemšanu vērā jauna kriminālprocesa gaitā un no dalībvalstu sodāmības reģistriem iegūto datu apmaiņas organizēšanu un saturu, kā arī attiecībā uz ziņojumiem par pamatlēmuma par Eiropas apcietināšanas orderi īstenošanu.

51. Diemžēl divu simboliski svarīgu aktu pieņemšana **būtiski aizkavējās** – tikai 2006. gada jūnijā tika panākta politiska vienošanās par pamatlēmumu par **pierādījumu orderi**, savukārt pamatlēmumu par **atsevišķām procedurālajām tiesībām** vēl turpina apspriest. Neviens no šiem diviem aktiem netika pieņemts 2005. gadā, kā tas bija paredzēts Hāgas programmā.
52. **Tuvināšanas** jomā 2005. gada decembrī tika pieņemta zaļā grāmata par piekritības strīdiem un *ne bis in idem* principu, un tas dod iespēju sākt diskusijas par rīcības nepieciešamību Eiropas Savienības līmenī, savukārt zaļās grāmatas par nevainīguma prezumpciju pieņemšana tika atlikta. Tāpat tika atlikts otrais ziņojums par pamatlēmuma par cietušo statusu kriminālprocesos īstenošanu, jo dalībvalstis nebija iesniegušas pietiekamu informāciju.

1.4.3. *Juridiskā sadarbība civillietās*

53. Attiecībā uz juridisko sadarbību civillietās 2005. gadā panākumi bija patiešām ievērojami, jo tika īstenoti visi plānotie pasākumi. Īpaši jāizceļ savstarpējās atzīšanas joma, kurā nākamajos gados gaidāma turpmāka attīstība – galvenokārt ģimenes tiesību jomā –, jo pieņemtas zaļās grāmatas par mantošanu un par likumu kolīzijām un jurisdikciju laulības šķiršanas lietās, kā arī iesniegts regulas priekšlikums par uzturēšanas saistībām, ko Komisija aicinājusi pieņemt ar koplēmuma procedūru.

2. APKOPOJUMS PAR TIESĪBU AKTU PĀRŅEMŠANU DALĪBVALSTĪS

2.1. Metodoloģija

54. Apkopojuma mērķis pirmām kārtām ir sniegt pārskatu par tiesību instrumentiem, kuri dalībvalstīm jāpārņem, proti, direktīvām un pamatlēmumiem. Tomēr, ņemot vērā vidējos pārņemšanas termiņus, šādu apkopojumu par Hāgas rīcības plānā iekļautajiem tiesību aktiem vēl nav iespējams veikt, jo nevienam no tiem šā paziņojuma sagatavošanas brīdī vēl nav beidzies pārņemšanas termiņš⁶. Savukārt šā, 2005. gada ziņojuma ietvaros šķiet lietderīgi vispārīgi analizēt un novērtēt brīvības, drošības un tiesiskuma jomā līdz šim pieņemto tiesību aktu īstenošanu dalībvalstīs līdz noteiktam termiņam, par ko šā ziņojuma sagatavošanas nolūkā tika izraudzīts 2006. gada 31. marts.
55. Tabulā, kas sniegta 2. pielikumā, apkopotī visi tiesību akti, kuru pārņemšanas termiņš bija līdz šā paziņojuma sagatavošanas brīdim. Papildus direktīvām un pamatlēmumiem tajā iekļauti arī tiesību akti, kuriem sekojusi dalībvalstu rīcība un kuru piemērošanas vai īstenošanas termiņš arī ir bijis līdz šā paziņojuma pieņemšanas dienai. Pie tiem pieskaitāmas atsevišķas regulas vai rīcības plāni, kas pieņemti saskaņā ar EKL vai saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību (ESL) VI sadaļu. 2. pielikuma tabulā sniegts pārskats arī par EKT 22. pantu, par kura piemērošanu sagatavota virkne detalizētu ziņojumu.

⁶ Šāda veida apkopojumu par Hāgas programmā paredzēto tiesību aktu pārņemšanu dalībvalstīs varēs veikt tikai, sākot no 2007./2008. gada ziņojumiem par programmas īstenošanu.

56. Meklējot saskanīgu metodoloģiju, ko izmantot, lai novērtētu brīvības, drošības un tiesiskuma politikas īstenošanu dalībvalstīs, jāņem vērā datu atšķirības atkarībā no tā, vai tiesību akti pieņemti, balstoties uz EKT vai uz ESL VI sadaļu.
57. Kā kopējs faktors pirmām kārtām jāmin dalībvalstu pienākums savā valstī pārņemt direktīvās vai pamatlēmumos paredzētos pasākumus un **par pārņemšanas pasākumiem paziņot** Komisijai un/vai, attiecīgā gadījumā, Padomes ģenerālsekretariātam. Līdz ar to šā paziņošanas pienākuma izpilde ir izraudzīta par vienu no būtiskajiem faktoriem, kas ļauj novērtēt īstenošanu dalībvalstīs. Tomēr no ieceres šā pienākuma izpildi novērtēt salīdzinājumā ar attiecīgajos tiesību aktos paredzētajiem termiņiem nācās atteikties, jo attiecībā uz pamatlēmumiem šos termiņus viena vai otra dalībvalsts ir ievērojusi tikai atsevišķos izņēmuma gadījumos. Neizslēdzot iespēju šo kritēriju izmantot nākotnē, lai novērtētu Hāgas programmā vai rīcības plānā paredzēto pasākumu īstenošanu dalībvalstīs, pašreizējā situācijā šķita lietderīgāk pārņemšanas pasākumu paziņošanas pienākuma izpildi vērtēt, par termiņu šā ziņojuma nolūkā izraugoties 2006. gada 31. martu.
58. Kā otrs kopējais faktors papildus minētajam formālajam pārņemšanas un paziņošanas pienākumam jāmin dalībvalstu pienākums pēc būtības **pareizi pārņemt un piemērot Eiropas Savienības vai Kopienas tiesību aktus**.
59. Dažkārt Komisijai ir iespēja novērtēt dalībvalstu līmenī veiktās īstenošanas kvalitāti, atbildot uz pilsoņu vēstulēm vai Eiropas Parlamenta jautājumiem vai lūgumrakstiem. Ņemot vērā to būtību un daudzveidību, nav iespējams sniegt šo aspektu pilnīgu sarakstu, tādēļ pielikuma tabulā pie informācijas avotiem tie nav minēti. Tomēr jāpiemin, ka šie aspekti bieži ir ieļauti konkrēto tiesību aktu īstenošanas ziņojumos, veicot vispārējo analīzi.
60. Attiecībā uz pamatlēmumiem, kas pieņemti saskaņā ar ESL VI sadaļu, noteikti tiek prasīts vismaz iesniegt Komisijas ziņojumu. Šo ziņojumu parasti izmanto par pamatu Padomes galīgā ziņojuma izstrādei, ko apspriež ārkārtīgi reti. Par atsevišķiem pamatlēmumiem, kuros noteikti dažādi īstenošanas termiņi, gatavo vairākus ziņojumus (piem., attiecībā uz pamatlēmumu par cietušo statusu kriminālprocesos). Arvien biežāk Komisija iesniedz ziņojumu atjauninātas versijas (piem., attiecībā uz pamatlēmumiem par Eiropas apcietināšanas orderi un par terorismu), īpaši tad, ja pirmie ziņojumi iesniegti pirms pēdējās paplašināšanās (piem., 2001. gada pamatlēmums par nelikumīgi iegūto līdzekļu legalizāciju). Dažkārt Komisija nolemj šādu ziņojumu iesniegt arī par tiesību aktiem, kuros nav noteikts tāda veida pienākums (piem., par *Eurojust* lēmumu vai finansiālo interešu aizsardzības tiesību aktiem). Šāda veida iniciatīva netika izrādīta attiecībā uz pirmajām vienotajām rīcībām, kāda bija, piemēram, vienotā rīcība par dalību kriminālā organizācijā. Savukārt kopējo nostāju gadījumā, tāpat kā attiecībā uz pamatlēmumiem, ir jāsapagatavo ziņojums par īstenošanu valsts līmenī⁷.
61. Par tiesību aktiem, kas balstās uz EKL, nevar teikt gluži to pašu. Lai gan to lielākajā daļā paredzēts iesniegt ziņojumu par īstenošanas norisi dalībvalstīs, zīmīgi, ka

⁷ Visbeidzot, pagaidām ļoti retos gadījumos atsevišķu tiesību aktu novērtējumu valsts līmenī veic lietpratēji saskaņā ar 1997. gada vienoto rīcību. Šāda veida novērtējums 2006. gadā jāveic par pamatlēmumu par Eiropas apcietināšanas orderi. Šie novērtējumi šajā ziņojumā nav ņemti vērā vai nu tādēļ, ka tie ir pārāk veci, vai tādēļ, ka tie ir pārāk vispārīgi.

attiecībā uz nelegālo imigrāciju šāds pienākums nav noteikts. No četrām šajā jomā pieņemtajām direktīvām, kuru pārņemšanas termiņš un dalībvalsts pārņemšanas pasākumu paziņošanai atvēlētais laiks ir līdz 2006. gada 31. martam, neviena neparedz šāda ziņojuma pieņemšanu. Tāpat attiecībā uz juridisko sadarbību civillietās Direktīva 2003/8/EK par juridisko palīdzību neparedz šāda ziņojuma sagatavošanu.

62. Ziņojuma neesības sekas atšķiras atkarībā no tā, vai runa ir par tiesību aktiem, kas pieņemti saskaņā ar EKT vai saskaņā ar ESL. Īstenošanas ziņojumi ir vienīgās publiski pieejamās norādes par policijas vai tiesu sadarbības krimināllietās pieņemto tiesību aktu pārņemšanas kvalitāti dalībvalstīs. Ja konkrētā tiesību aktā nav paredzēts pienākums paziņot par pārņemšanas pasākumiem, nepastāv nekādas norādes par pieņemtā pasākuma efektivitāti. Šāda situācija ir attiecībā uz vienoto rīcību par dalību kriminālā organizācijā. Starp citu, tas ir viens iemesliem, kādēļ šo tiesību aktu ierosināts pārstrādāt.
63. No otras puses, Kopienas tiesību aktu gadījumā pārkāpumu procedūras nepārprotami darbojas kā preventīvs līdzeklis attiecībā uz saistības neizpildījušo dalībvalsti, kura saskaras ar negatīvas publicitātes risku un iespēju, ka jāmaksā kavējuma nauda, kā to liecina 2. pielikuma tabulā sniegtais pārskats par pārņemšanas kvalitāti.

2.2. Apkopojums pa politikas jomām⁸

2.2.1. *Vispārējās nostādnes*

64. Pamattiesību jomā pašlaik aplūkojama tikai Direktīva 95/46/EK par personas **datu aizsardzību**. Direktīvas mērķis – nodrošināt pilsoņiem augstu privātās dzīves aizsardzības līmeni un likvidēt personas datu brīvas aprites šķēršļus Eiropas Savienībā – ir sasniegts. Visas dalībvalstis ir izpildījušas pārņemšanas pienākumu, un pārņemšanas rezultāti pirmajā īstenošanas ziņojumā vērtēti kā **kopumā apmierinoši**, neraugoties uz atsevišķiem atklātajiem nepienācīgas piemērošanas gadījumiem.
65. Savukārt Komisijas 2004. gadā veiktais 2000. – 2004. gada rīcības plāna novērtējums, balstoties uz Eiropas Narkotiku un narkomānijas uzraudzības centra (*OEDT*) un Eiropola datiem, liecina, ka Eiropas **narkotiku** apkarošanas stratēģijas un rīcības plāna piemērošanai dalībvalstīs **sekmes bijušas dažādas**.

2.2.2. *Eiropas Savienības pilsonība*

66. Balstoties uz Komisijas ziņojumiem izdarītie secinājumi un pārkāpumu procedūras ļauj spriest, ka EKL II daļas noteikumu piemērošana bijusi **apmierinoša**. Visas dalībvalstis līdz 2006. gada 31. marta termiņam kopumā ir izpildījušas pienākumu paziņot par saviem atvasināto tiesību aktu pārņemšanas pasākumiem. Direktīvu par pensionāru, studentu un darbinieku un pašnodarbināto personu, kas pārtraukušas profesionālo darbību, uzturēšanās tiesībām īstenošana kopumā ir apmierinoša. To pašu var teikt par esošajām direktīvām par tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, neraugoties uz atsevišķiem nepienācīgas piemērošanas gadījumiem.

⁸ Saskaņotības labad ievērotas Hāgas rīcības plānā lietotās kategorijas.

67. Direktīvu par balsstiesībām pašvaldību un Eiropas Parlamenta vēlēšanās pārņemšanas līmenis ir apmierinošs, lai gan pilsoņi tās nav pietiekami izmantojuši.

2.2.3. *Patvērums, imigrācija un robežas*

68. Papildus Komisijas ziņojumiem par *EURODAC* darbību, kura vērtēta kā ļoti veiksmīga, pašreiz tiek novērtēts **patvēruma procedūru pirmais posms**. Kā redzams 2. pielikumā iekļautajā tabulā, joprojām vērojamas pārņemšanas pasākumu paziņošanas nepilnības, kas ļauj secināt, ka īstenošanas līmenis vēl nav optimāls.

69. Tā kā Eiropas **likumīgās imigrācijas** politika ir gluži jauna, pašreiz nav ziņojumu, kas ļautu to visaptveroši novērtēt. Tomēr var secināt, ka piemērošana ir **nepilnīga**, jo ir daudz dalībvalstu, kuras nav paziņojušas par pārņemšanas pasākumiem attiecībā uz direktīvām par tiesībām uz ģimenes atkalapvienošanos un par to trešo valstu pilsoņu statusu, kuri ir kādas dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji, un tādēļ pret tām uzsāktas pārkāpumu procedūras.

70. Lai gan **nelegālās imigrācijas** jomā nav pieejami īstenošanas ziņojumi, citi rādītāji liecina, ka jaunāko tiesību aktu pārņemšanas līmenis ir **salīdzinoši labs**, izņemot vienu dalībvalsti.

2.2.4. *Drošība*

71. Izņemot pamatlēmumus, organizētās noziedzības apkarošanas un policijas un muitas sadarbības jomā pieņemto tiesību aktu īstenošanu – jo īpaši attiecībā uz konvencijām un protokoliem, kas pieņemti saskaņā ar ESL VI sadaļu – ir grūti novērtēt attiecīgo tiesību aktu veida dēļ, jo tajos nav noteikts ne dalībvalstu pienākums paziņot par pasākumiem, ne paredzēti ziņojumi par īstenošanas gaitu dalībvalstīs. To iespējami drīza ratificēšana joprojām ir augstākā prioritāte.

2.2.5. *Tiesiskums*

2.2.5.1. Krimināltiesības

72. **Eiropas apcietināšanas orderis** ir dziļi simbolisks instruments savstarpējās atzīšanas jomā un, neraugoties uz to, ka sākotnēji tā pārņemšana kavējās katrā otrajā dalībvalstī, šodien to **var izmantot** visā Eiropas Savienībā, ar noteikumu, ka atsevišķas dalībvalstis veic noteiktas darbības, lai pilnībā ievērotu tiesību aktā noteikto, un neraugoties uz konstitucionālajiem sarežģījumiem, kas radušies dažās dalībvalstīs.

73. Attiecībā uz **tuvināšanas** tiesību aktiem, no kuriem daudzi ir nozīmīgi cīņā pret terorismu, vispārējā īstenošanas novērtējuma rezultāti sagādā lielu **vilšanos**, lai gan Komisijas regulāri iesniegtie īstenošanas ziņojumi liecina par pozitīvu tendenci. Ļoti bieži šie tiesību akti ir pārņemti nepilnīgi un atsevišķās dalībvalstīs pārņemti ar lielu novēlošanos.

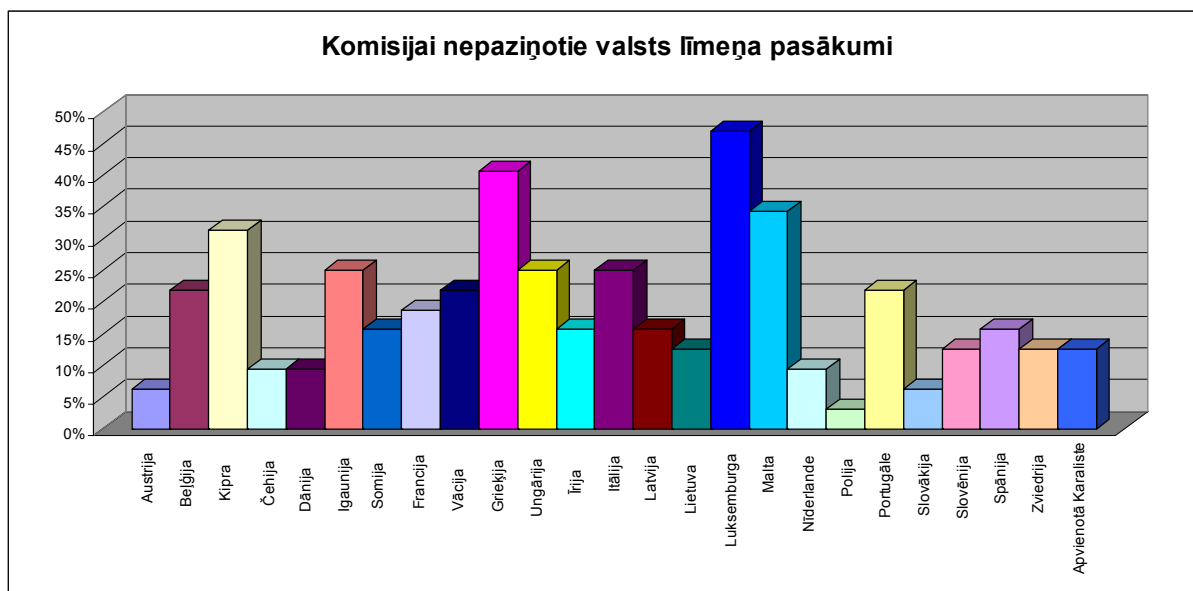
74. Ņemot vērā līgumu pašreizējo formulējumu, neviena no šīm nepilnībām nevar novest pie pārkāpumu procedūras.

2.2.5.2. Civiltiesības

75. Abus attiecīgos tiesību aktus⁹ pašreiz novērtēt ir grūti, jo līdz šajā paziņojumā izraudzītajam termiņam, 31. martam, attiecībā uz pirmo vēl nebija beidzies visu noteikumu pārņemšanas termiņš, bet attiecībā uz otro tas ir tikai nupat beidzies. Tomēr no vienīgā pašreiz pieejamā ziņojuma par regulas par tiesas un ārpus tiesas civillietu un komercietu dokumentu izsniegšanu Eiropas Savienības dalībvalstīs piemērošanu var secināt, ka nepieciešami vairāki uzlabojumi. Tādēļ Komisija 2005. gada 15. jūlijā pieņēma priekšlikumu par šīs regulas grozījumiem, ko pašreiz izskata Padomē un Parlamentā.

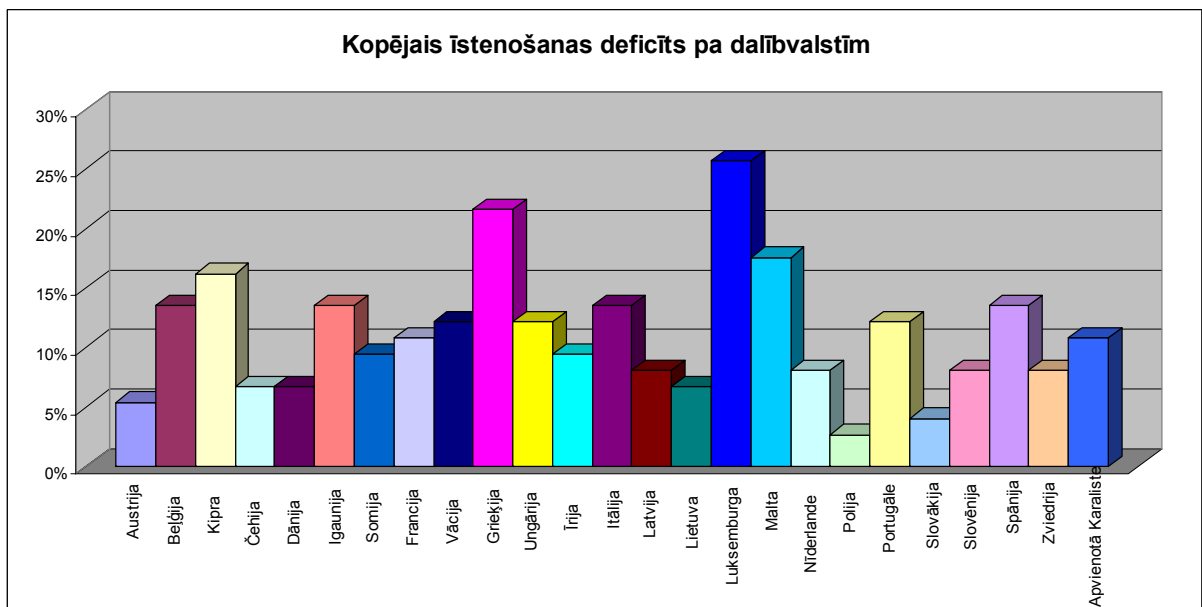
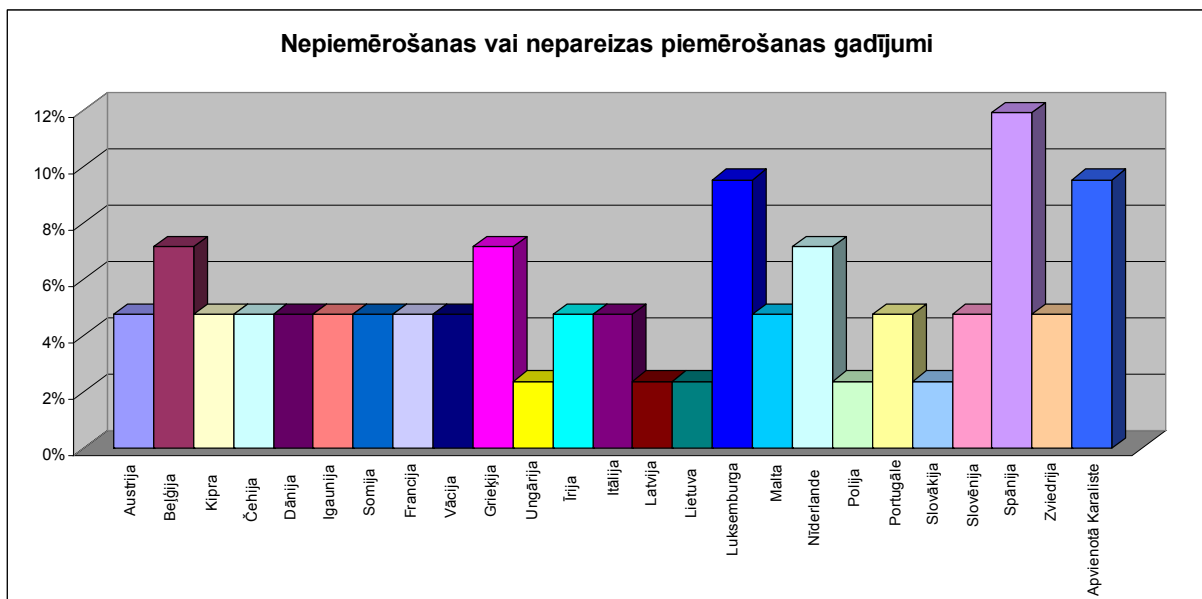
2.3. Apkopojums pa dalībvalstīm

76. Tālāk sniegtie apkopotie dati par visiem tiesību aktiem kopā izriet no abiem 2. pielikuma tabulā sniegtajiem rādītājiem¹⁰. Pirmajos divos tālāk sniegtajos grafikos par katru dalībvalsti apkopotas pašreizējās nepilnības: pirmajā grafikā par pārņemšanas pasākumu nepaziņošanu, bet otrajā par nepareizu pārņemšanu vai piemērošanu. Trešajā grafikā par katru dalībvalsti apkopotas abu divu veidu nepilnības.

⁹ Direktīva 2003/8/EK par juridisko palīdzību un Direktīva 2004/80/EK par kompensāciju noziegumos cietušajiem.

¹⁰ Šā paziņojuma 57. – 63. punktā aprakstītie rādītāji.

3. SECINĀJUMS

77. Noslēdzot šo pirmo Hāgas programmas īstenošanas apkopojumu, pārsteidz tas, cik ļoti **kopumā pozitīvie** 2005. gada pasākumu **pieņemšanas grafika izpildes rezultāti kontrastē ar daudz nevienmērīgākajiem rezultātiem**, kādi atklājas, vērtējot pieņemto tiesību aktu **īstenošanas gaitu dalībvalstīs**.
78. Apkopojums par 2005. gadā plānoto Hāgas programmas pasākumu pieņemšanu ļauj secināt, ka brīvības, drošības un tiesiskuma jautājumos, uz ko attiecas **EKL, institucionālais mehānisms** darbojas labi. Par to liecina sekmes jomās, kas attiecas uz *sadarbību civillietās un pilsonību*. Tomēr arī šajās jomās gadījumos, kuros bija paredzēts vienprātīgs balsojums, tas bremsēja pieņemšanas procesu un tādējādi acīmredzot palēnināja Hāgas programmā paredzēto prioritāro politikas pasākumu pieņemšanu. Piemēram, tas sakāms par Eiropas *patvēruma* sistēmas pirmo posmu. Savukārt starpiestāžu dialogs koplēmuma procedūras ietvaros bijis īpaši auglīgs un

ļāvis dažos mēnešos panākt vienošanos par tādiem svarīgiem tiesību aktiem kā direktīvu par *datu saglabāšanu*, *robežu kodeksu* un regulu par *vietējo pierobežas satiksmi*.

79. No otras puses, jomās, uz kurām attiecas **ESL VI sadaļa**, pieņemšana bijusi **lēnāka**, un tam ir dažādi iemesli. *Policijas un tiesu iestāžu sadarbības* jomā nepieciešamās vienprātības dēļ kavējusies tādu nozīmīgu pasākumu kā pierādījumu iegūšanas ordera un pamatlēmuma par procesuālajām garantijām pieņemšana. Vēl viens kavēšanās iemesls ir Padomē valdošā neskaidrība un svārstīšanās attiecībā uz juridiskā pamata izvēli, kas arī šogad palēnināja pieņemšanas procesu, neraugoties uz Tiesas 2005. gada 13. septembra spriedumu lietā C-176/03.
80. Pirmais brīvības, drošības un tiesiskuma politikas īstenošanas gaitas novērtējums dalībvalstīs **pašreiz ir visnotaļ fragmentārs un acīmredzami nepietiekams**, taču šis konstatējums dalībvalstis nekādi neatbrīvo no atbildības par atklātajiem trūkumiem.
81. Ņemot vērā to, ka vairāki politikas pasākumi brīvības, drošības un tiesiskuma jomā ir salīdzinoši jauni, bieži vien ir pārāgri vērtēt to īstenošanas sekmes dalībvalstīs. Tas sakāms par tādām jomām kā patvērumu, likumīgo imigrāciju, savstarpējo atzīšanu krimināllietās un civillietās, kā arī par narkotiku jomu, kurā notiek īpaša uzraudzība sadarbībā ar Eiropas Narkotiku un narkomānijas uzraudzības centru.
82. Tomēr visizteiktākie **trūkumi gan skaitliskā, gan kvalitātes ziņā** vērojami attiecībā uz pārņemšanas līmeni **tiesību aktiem, kas pieņemti saskaņā ar ESL VI sadaļu**. Piemēram, Eiropas Savienības apņēmībai cīņā pret terorismu, par ko liecina šīs politikas pirmās daļas novērtējuma rezultāti, šķiet, nav līdzvērtīgas atbalss dalībvalstu vidū.
83. Šā ziņojuma secinājums ir tāds, ka pašreizējā struktūra ir jāuzlabo, īpašu uzsvaru liekot uz lēmumu pieņemšanas procedūrām jomās, kas skar policijas un tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās. Tāds ir mērķis līdztekus šim dokumentam pieņemtajam paziņojumam „Hāgas programmas īstenošana: turpmākā rīcība”, ievērojot pašreizējos līgumus.